

Faksimile gengivet nogle ikke videre betydelige, men hidtil ukendt store nationale og politiske Problemer. Den norske Iagttagers Beretninger om de ledende Personer og Møderne giver et fængslende Tidsbillede, og Brevene er i høj Grad læseværdige.

Aage Friis.

I Foraaret 1887 udgav Dr. Fr. Volbehr en Fortegnelse over Kiels Universitets Lærere og Docenter fra 1865 til 1887, som danske Historikere ofte har haft Brug for. Den var imidlertid behæftet med væsentlige Fejl og Ufuldstændigheder og ledede ofte vild. Det er derfor meget heldigt, at Dr. R. Weyl, juridisk Professor i Kiel, i Anledning af 250-Aarsdagen for Universitetets Stiftelse har udgivet en omhyggeligt gennemset og helt igennem forbedret Udgave, der fører Lærerlisten ned til 5. Okt. 1915. I sin nye Skikkelse vil Værket være et ypperligt Hjælpemiddel paa de mange Omraader, hvor Kieler Universitets Forhold berører dansk Historie.

A. Frs.

Memoireskrivere har vanskelig ved at skelne mellem, hvad der har Interesse for deres Familiekrede, og hvad der fortjener at udgives til almindelig Læsning; Selvbiografier er let og yndet Læsning, og hvor det drejer sig om kendte Personligheder, om Hofliv og sligt, en god Salgsvarer. Dette har ført til, at der i de senere Aar trykkes megen Memoirelitteratur, hvor det store Antal Bind eller Ark og Fremstillingens Bredde staar i Misforhold til Indholdets Værdi. Dette gælder de fire Bind, hvori Ingeniørofficeren, Oberst, Kammerherre C. H. Rørdam (1846—1916) har fortalt vidt og bredt og med megen Selvbehagelighed om sin Opvækst i et af de rørdamske Præstehjem, sin Skolegang og Officerskarriere. Hans Livsløb indeholder intet bemærkelsesværdigt, udover at han blev hjulpet frem af Kong Kristian 9., en Del Aar var Adjutant hos denne og siden paa forskellig Maade traadte i Kongefamiliens Tjeneste. Men heller ikke det Bind, der bringer Dagbogsoptegnelser fra Adjutanttiden 1891—95, indeholder saa betydelige Meddelelser, at det retfærdiggør Skildringens Bredde. Forfatteren eller hans Efterladte burde have nøjedes med af det store Manuskript, der maaske kan fængsle en snæver Vennekreds, at uddrage en ringe Del, og f. Eks. i Personalhistorisk Tidsskrift have gjort det tilgængeligt for en større Læsekreds. Som Arbejdet nu foreligger, repræsenterer det en uheldig Art Memoirelitteratur. Mangelen af Personregister vanskeliggør at finde de enkelte Korn i den store Bunker Avner. I 2. Bind er, særdeles umotiveret, tildels i

Breve fra Kristian 7., Juliane Marie og Arveprinsen til Ove Høegh Guldberg fra Aarene omkring 1780. Ytringer af Kristian 9. og Prins Hans om Aarene ca. 1864 indeholder intet nyt.

A. Frs.

Samfundsforhold.

Johannes Steenstrups **Statsrettens Udvikling gennem Tiderne og Nutidens Statsforfatninger** er beregnet som Lærebog for historiske Studerende, men har Ærinde til langt videre Kredse. Det er en virkelig ny Bog i dansk Literatur. Medens andre Lande, navnlig Tyskland, længe har haft Specialværker over Statsrettens historiske Udvikling gennem Tiderne, har vor Literatur hidtil savnet et saadant Værk. Vore Historikere har vel ladet denne Opgave ligge som nærmest tilkommende Rets-historikerne eller de statsretlige Forfattere, og i Tyskland f. Eks. er det da ogsaa fremragende Jurister som Richard Schmidt, Rehm og Hatschek, men fremfor alle Jellinek, der har løst den. Vor sparsomme statsretlige Literatur — vi har jo endnu kun ét Universitet med én Professor i Statsret — har imidlertid hidtil ikke evnet at tage denne udenfor de juridiske Eksamenskrav liggende men iøvrigt saa interessante og fristende Opgave op. Man kan derfor ikke andet end med Taknemlighed og Beundring anerkende, at en Historiker, endog de danske Historikers Nestor, endda i sit aller sidste Universitetsaar, som foreløbig Slutsten paa en lang og udmærket Forskergerning har paataget sig at udfylde ogsaa dette Savn og har gjort dette saaledes, at Juristen kun paa faa og underordnede Punkter vil have kritiske Indvendinger at anføre.

Det er imidlertid, som ogsaa i Skriftets Titel antydtes, ikke blot en historisk Skildring af Statsrettens Udvikling fra Oldtiden gennem Middelalderen og op til den nyeste Tid, som Forf. giver, med Karakteristik af de Personligheder, hvis Tanker har sat Skel i Tidernes skiftende Opfattelse af Staten. Men det lille Skrift indeholder ogsaa en lærerig Fremstilling af sammenlignende moderne Forfatningsret, idet det giver en i det hele paa-lidelig og i det Aar, det udkom, til Dato ført Oversigt over Nutidens Forfatningsforhold i de forskellige Lande. At Afslutningen af Verdenskrigen har vendt saaledes op og ned paa mange tidligere Forfatningsforhold og Statsdannelser, at den sidste Halvdel af Skriftet allerede paa mangfoldige Punkter er forældet og trænger til Revision, er jo ikke Forf.s Skyld. Og det berører i ingen Henseende Skriftets Værdi som en Skildring af Statsrettens hi-storiske Udvikling indtil Verdenskrigen.

Knud Berlin.